

بازخوانی اصول طراحی باغ‌ها و محوطه‌های درمانی در بیمارستان‌ها: با تأکید بر باغ‌های شفابخش

مهرداد یوسف زمانی^۱، الهام شریعتی*

۱- استادیار گروه معماری دانشگاه کردستان

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری دانشگاه کردستان، elhamshariati.ar@gmail.com

چکیده

منظر درمانی محیطی است که در آن "محیط فیزیکی و ساخته شده، شرایط اجتماعی، و ادراکات انسان برای تولید فضایی که به شفا منتهی می‌شود" با هم ادغام می‌شوند. منظر درمانی برای زمینه‌های معنوی و عرفانی و همچنین فضاهای مربوط به سلامت مانند بیمارستان‌ها و فضاهای طبیعی بکار می‌رود. در این مقاله با مرور ادبیات موضوع، اصول طراحی و مزایای محوطه‌های درمانی بیمارستان در جهت کسب نتایج مثبت بر سلامتی بیماران، بازخوانی شده، انواع مختلف فضاهای خارجی متناسب با بیمارستان ارائه شده است و در نهایت با ابزار مشاهده یک نمونه از محوطه‌های طراحی شده بیمارستان که با هدف شفابخشی همخوانی بیشتری دارد، مورد مطالعه قرار گرفته است. نتایج تحقیقات گذشته نشان می‌دهد که دسترسی به منظر طبیعی یا یک باغ در بیمارستان در صورتیکه برپایه چهار اصل اساسی تئوری ال‌ریش از مکان‌های حمایتی باشد، می‌تواند توانایی مردم برای دست و پنجه نرم کردن با استرس را اتقاء و در نتیجه نتایج سلامت را بهبود بخشد. در نمونه مورد مطالعه از میان این چهار اصل اساسی، سه مورد از آن‌ها از جمله امکان تحرک، ارتقاء حمایت اجتماعی و دسترسی به طبیعت، محیط شفابخش رضایت‌بخش را ایجاد کرده، اما هنوز در مورد تنوع مکان‌ها و حق انتخاب و کنترل به حد مطلوب نرسیده است.

واژه‌های کلیدی: مناظر درمانی، محوطه بیمارستان، بیمار، نتایج سلامت، کاهش استرس، باغ‌های شفابخش

۱- مقدمه

بیمارستان در ذهن افراد با تجربه بیماری، تصادف و حتی مرگ همراه است و یکی از بزرگترین مشکلات در مواجهه با بیمارستان‌ها "استرس" است که باعث می‌شود افراد تنها در مواقع اضطرار یا در صورت ضرورت به آن مراجعه می‌کنند. در گرایش‌های جدید درمانی، بر ضرورت توجه به نیازهای فیزیکی و روانی بیماران تأکید می‌شود. این گرایش جدید در برنامه‌ریزی بیمارستان، جایگزین این فلسفه قدیمی که این مؤسسات را تنها به‌عنوان ماشینی در نظر می‌گرفت، می‌شود. کانسپت بیمار-محور به‌عنوان محیط درمانی‌ای که آسایش فیزیکی، احساسی و روحی برای همه گروه‌های کاربر را فراهم می‌کند، نه تنها در فضاهای داخلی، بلکه در محیط خارجی نیز کاربرد دارد.

محوطه‌های درمانی با برداشتن موانع فیزیکی و روانی، مرزهای زندگی روزمره و بودن در بیمارستان را تلطیف کرده است. از آنجاییکه بیماران زمانی که در بیمارستان بستری هستند، ادراکشان متغیر، محدود و تحت تأثیر عوامل خارجی مختلف است، نیاز مداوم به حمایت بیشتر، نسبت به حالت روزمره دارند. بنابراین این امید وجود دارد که تغییر تصویر منفی بیمارستان